

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἀρ. 11.

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ.

ΕΠΕΙΔΗ πολλοὶ εὐρίσκονται οἵτινες ἀποβάλλουν τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ἴσως νομίσωσι τινὲς τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ὅτι ἐπεχείρησαν οἱ τοιοῦτοι καὶ νὰ ἀναιρέσωσι τὰς ἀποδείξεις αὐτῆς, ἢ τοῦλάχιστον τὰς κυριωτέρας, καὶ ὅτι εὐρῆκαν ἀποκρίσεις πρὸς τοὺς λόγους, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ πίστις μας. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδεὶς ἐπεχείρησε ποτὲ μέχρι τῆς σήμερον· βιβλίον εἰσέτι δὲν ἐξεδόθη, προσβάλλον εἰς τὰς ἀποδείξεις τοῦ Χριστιανισμοῦ. Δισχίλια ἔτη παρῆλθον ἤδη, καὶ ὅμως οἱ ἄπιστοι οὐδὲ κἂν ἐπεχείρησαν νὰ δείξωσι τίνι τρόπῳ τόσα σημεῖα τῆς ἀληθείας, ὅσα προανέφεραμεν, ἡμποροῦν νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν ἱστορίαν, ἢ τοῦ ψευδῆς. Οὐδεὶς ἐξήγησε ποτὲ τίνι τρόπῳ οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ, εὐρισκόμενοι εἰς ἃς γνωρίζομεν περιστάσεις, ἐπέτυχον νὰ διαδώσωσι τοιαύτην θρησκείαν ὅποια ἡ τοῦ Εὐαγγελίου, καίτοι μὴ ἐκ Θεοῦ, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπου, κατὰ τὴν αὐτῶν ὑπόθεσιν.

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα, πολλοὶ ἔγραψαν καὶ ὠμίλησαν κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ποῖον δρόμον λοιπὸν ἠκολούθησαν; Ἀντὶ διὰ φυσικῶν αἰτιῶν νὰ ἐξηγῶσι τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ νὰ δεικνύωσιν αὐτὸν ἀνθρώπων φιλῶς ἐπινόημα, συνειθίζουσιν νὰ προτείνωσι δυσκολίας, καὶ νὰ κινῶσιν ἐνστάσεις κατὰ διαφόρων ἄρθρων τῆς θρησκείας. Ἀπαίδευτοι δὲ Χριστιανοὶ στενοχωροῦνται πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐνστάσεων τούτων· καὶ νομίζουν ὅτι χρεωστοῦν ἢ νὰ εὐρωσιν ἀποκρίσιν εἰς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ λεχθῇ κατὰ τῆς αὐτῶν πίστεως, καὶ ἀποχρῶντως νὰ λύσωσι πᾶσαν προτεινομένην δυσκολίαν, ἢ νὰ παραιτήσωσιν αὐτήν· ἢ τοῦλάχιστον, νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι δὲν ἔμπορουν νὰ τὴν ὑπερασπισθῶσι.

Τῶντι δὲ προεπινομεν ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἦναι 'ἑτοιμος αἰετὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐλπίδος.' Ἀλλὰ τοῦτο διαφέρει παραπολὺ τοῦ νὰ ἦναι τις ἑτοιμος ν' ἀποκρίνεται εἰς πᾶσαν ἐνστάσιν. Ἄν τις σ' ἐρωτήσῃ διατί πρεσβεύεις τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ἢ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤθελες προσκαλέσειν Ἑθνικὸν νὰ γένῃ Χριστιανός, τοῦτο παντάπασιν διαφέρει ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν, 'Πῶς ἔμπορεῖς νὰ ἐξηγήσῃς τοῦτο;' 'Καὶ πῶς συμβιβάζεις ἐκεῖνο;' 'Καὶ πῶς ἀφαιρεῖς τὴν δεῖνα καὶ τὴν δεῖνα δυσκολίαν;'

Δὲν λέγω (στοχάσου καλῶς) ὅτι δὲν ἀρμόζει νὰ προτείνωνται τοιαῦτα ἐρωτήσεις· ἢ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀποκρίσεις πρὸς αὐτάς· ἀλλὰ μόνον ὅτι δὲν εἶναι ποσῶς τὸ αὐτὸ ὡς ἡ ἄλλη ἐρώτησις.—ἡ ἀφορῶσα τὸν λόγον περὶ τῆς Χριστιανικῆς ἡμῶν ἐλπίδος. Παρατηρητέον δὲ καὶ ὅτι ὁ φυσικώτερος καὶ λογικώτερος τρόπος τοῦ ἐξετάζειν σύστημά τι, ἢ σχέδιον, ἢ ἱστορίαν, δὲν εἶναι βέβαια ν' ἀρχίζωμεν ἀπὸ τὴν θεω-

ρίαν τῶν κατ' αὐτοῦ, πρὶν ἀκόμη ἐρευνήσωμεν τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ὅμως τοῦτο πράττουσι πολλοὶ ὡς πρὸς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Εἰς αὐτὴν παιδιόθεν ἀνατραφέντες, καὶ δεχόμενοι αὐτὴν μόνον ὡς τὴν πάτριον θρησκείαν, ἴσως τυχὸν ἀκούσωσι παρὰ τινος ἐνστάσεις κατὰ διαφόρων ἄρθρων· τότε δὲ νομίζουν ὅτι χρεωστοῦν νὰ εὐρωσιν ἀποκρίσιν εἰς πᾶσαν ἐνστάσιν, καὶ νὰ ἐξηγῶσιν πᾶσαν δυσκολίαν εἰς τὸ Εὐαγγελικὸν σύστημα, χωρὶς τίποτε νὰ προγνώριζωσι περὶ τῆς θετικῆς ἀποδείξεως ἐφ' ἧς στηρίζεται. Τέλος δὲ τοῦτου κάποτε εἶναι ἡ ταραχὴ τοῦ νοῦ καὶ ἴσως ἡ τῆς πίστεως αὐτῶν ἀνατροπὴ, πρὶν κἂν ἀρχίσωσι τὴν κατὰ τὸν ὀρθὸν τρόπον ἐρευναν τῆς ὑποθέσεως.

Ἀλλὰ νὰ περιμένωμεν καὶ ἀπὸ τὸν τυχόντα Χριστιανὸν τὴν ἱκανότητα τοῦ ν' ἀποκρίνεται εἰς πᾶσαν ἐνστάσιν, ἥτις ἔμπορεῖ νὰ γένῃ κατὰ τῆς θρησκείας αὐτοῦ; Οὐδόλως. Μὲ καλὴν βάσιν δύναται τις νὰ πιστεύῃ τι, καθ' οὗ ὑπάρχουν ἐνστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας δι' ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαίων γνώσεων δὲν ἰσχύει ν' ἀποκριθῇ. Καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ ζητήματα, ἐκτὸς εἰς τὸ περὶ θρησκείας, εὐρίσκονται δυσκολίαι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, τὰς ὁποίας οὐδ' ὁ σοφώτατος ἔμπορεῖ νὰ διαλύσῃ, ἂν καὶ ἴσως κατανοῇ σαφέστατα πόθεν εἶναι αἱ μέγιστα, καὶ μάλιστα βλέπῃ ἀποχρῶντας λόγους ὥστε νὰ πληροφορηθῇ εἰς ποῖον μέρος ὀφείλει νὰ κίνη. Προεπινομεν, λόγου χάριν, ὅτι θαλάσσια ὄστρακα εὐρέθησαν μακρὰν ὑπεράνω τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἀλλ' ἐνστάσεις δύναται ἔμπορουν νὰ γένωσι κατὰ τοῦ ὑποθέτειν ἢ ὅτι ἡ θάλασσα ἦτο πρότερον τόσον πλέον ὑψηλὴ παρ' ὅσον εἶναι τώρα, ἢ ὅτι αἱ τῶν ὀστράκων κοῖται αὐταὶ ἦσαν τόσον πολὺ πλέον χαμηλαί, καὶ ἀνυψώθησαν πολλὰς ποδῶν ἑκατοντάδας εἰς τὸ ὕψος ὅπου τώρα εὐρίσκονται. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, οὐδεὶς τῶν ὅσοι ἐξέτασαν καὶ ἠρεσύνησαν περὶ τούτου ἀμφιβάλλει ποσῶς ὅτι ὑπάρχουν αἱ εἰρημέναι κοῖται, καὶ πρέπει κἀνένα καιρὸν νὰ ἦσαν πυθμὴν θαλάσσης.

Ἄς λάβωμεν καὶ ἄλλο παράδειγμα· ὁ ἀστρονόμος Κοπέρνικος πρῶτον ἐδίδαξε, πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν, ὅτι ἡ γῆ (τὴν ὁποίαν πρότερον ὑπέθετον ὅτι ἠρεμεῖ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντός, τῶν οὐρανίων ὄλων σωματικῶν κύκλῳ αὐτῆς περιφερομένην) ὀδεύει περὶ τὸν ἥλιον εἰς τὸ διάστημα ἐνὸς ἐνιαυτοῦ, περιστρέφεται δὲ συγχρόνως καὶ περὶ τὸν ἴδιον αὐτῆς ἄξονα καθε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας. Ἡ θεωρία του αὕτη (τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ὁ κόσμος ὅλος παρεδέχθη) εὐρῆκε καταρχὰς πολλὰς ἐναντιότητας, εἰς διαφορὰς τῶν ὁποίων οὐδ' αὐτός, οὐδ' ἄλλος κἀνείς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἠδύνατο ν' ἀποκριθῇ. Μετὰ πολλὰ ἔτη, ἀφοῦ ἐγνωρίσθη καλῆτερον ἡ ἀστρονομία, ἔλαβον ἐνστάσεις τινὲς τὴν ἀπαιτουμένην ἀποκρίσιν, καὶ ἐξηγήθησαν τινὲς δυσκολίαι. Ἀλλ' ἔμειναν καὶ τινες, τῶν ὁποίων πρὸ μικροτάτου μόνον χρόνου εὐρέθη ἡ ἐξήγησις, ὡς ἐνθυμοῦνται πολλοὶ τὴν σήμερον ἀκόμη ζῶντες. Πλὴν, πολὺ ἀρχήτερα τοῦ καιροῦ αὐτοῦ, μ' ὅλας τὰς ἐνστάσεις,

κάνεις δὲν ὑπῆρχεν ὥπως οὖν εἰδήμων τῆς ὑποθέσεως, ὅστις ποσῶς ἀμφίβαλλε περὶ τῆς κινήσεως τῆς γῆς.

Πάλιν· ἐντελὲς εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἀερόλιθοι, τουτέστι, πέτραι ἐξ οὐρανοῦ, ἐπεσον εἰς διαφόρους τόπους καὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς, καὶ οὐκ ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν. Σύγκεινται δὲ ἀπὸ σίδηρον, ἢ εἰδὸς τι σιδηρολίθου, καὶ εἶναι παντὸς μεγέθους, ἀπ' ὀλίγας οὐγγίας εἰς πολλοτάτας ὁκάδας. Κάμμία ἐξήγησις αὐτῶν ἀποχρῶσα εἰσέτι δὲν ἐδόθη. Ἐνστάσεις δυναταὶ ὑπάρχουσι κατὰ τοῦ ὑποθέτειν ἢ ὅτι ἐξ ἡφαιστίων τῆς σελήνης ἀνερρίφθησαν, ἢ ὅτι εἶναι κλάσματα ἐξ ἄλλων τινῶν πλανητῶν ἀποσπασθέντα, ἢ ὅτι ἐσχηματίσθησαν εἰς τὸν ἀέρα. Εἰς μέλλοντας αἰῶνας, ἀφοῦ τελειοποιηθῶσιν ἡ χημεία καὶ ἡ ἀστρονομία, ἴσως γνωρισθῶσι πλείοτερα περὶ τῶν θαυμασίων τούτων πετρῶν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ, τὸ ὅτι ἐπεσον μαρτυρεῖται τόσον καλῶς ὑπὸ παμπόλων μαρτύρων, ὥστε, μ' ὅλας τὰς δυσκολίας, οὐδεὶς τὴν ὑπόθεσιν ἐξετάσας ἔχει τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν ὅτι τὸ πρᾶγμα κατ' ἀλήθειαν συνέβη, ὅσον ἀπίστευτον καὶ ἂν ἐμπορῇ νὰ φαίνεται.

Πάλιν· ἐὰν θεωρήσωμεν τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις, θέλομεν εὐρεῖν πολλὰ μέρη τῆς ἱστορίας, ἀκόμη καὶ τὰ περὶ ὧν οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, πλήρη τοιούτων παραδόξων συμβάντων, ὥστε εἶχέ τις πολλὰς δυσκολίας περὶ αὐτῶν νὰ προτείνῃ, καὶ νὰ κάμῃ ἐνστάσεις δυνατὰς κατὰ πολλῶν ἱστορουμένων, καὶ τοὶ βᾶσιν ἐχόντων εἰς τοιαύτην ἀποχρῶσαν ἀπόδειξιν, ὥστε νὰ πιστεύονται ἀπέναντι ὅλων αὐτῶν τῶν ἐναντιοτήτων. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης, παραδείγματος χάριν, κατὰ τὸ διάστημα τῶν παρελθόντων τεσσαράκοντα ἐτῶν ὑπάρχουσι πολλὰ συμβάντα τόσον ἀπίθανα καθ' ἑαυτὰ, — μάλιστα τὰ εἰς τὴν θαυμαστήν ὕψωσιν, καὶ μεγαλειότητα, καὶ ἀνατροπὴν τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου ἀναφερόμενα, — ὥστ' εὐκόλως εἵρισκέ τις ἐνστάσεις ἱκανὰς νὰ πληροφώρῃσιν πολλοὺς ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη δὲν δύναται ν' ἀληθεύῃ, ἂν δὲν ἐμαρτυρεῖτο τοσοῦτον καλῶς ὥστε νὰ πιστευεταί μ' ὅλας αὐτὰς τὰς δυσκολίας.

Πληθὺς ἄλλων παραδειγμάτων ἡμποροῦσέ τις νὰ φέρῃ διὰ ν' ἀποδείξῃ πόσα εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων πιστευόμενα, καὶ πιστευόμενα βασίμως, κατέναντι ἰσχυρῶν καὶ ἀληθινῶν ἐνστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἐμποροῦν ἀποχρῶντως ν' ἀποκριθῶσι· τῶν ἐνστάσεων τούτων ὑπερβυγίζομένων ἀπὸ πλείοτέρας καὶ μεγαλητέρας δυσκολίας ἐκ τοῦ ἐναντίου μέρους.

Περὶ δὲ τῶν γενομένων κατὰ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῶν Χριστιανικῶν Γραφῶν, ἀδύνατον ἦθελον εἶσθαι καὶ τὰς κυριώτερας μόνον αὐτῶν νὰ ἐκδέσωμεν εἰς τὸ μικρὸν διάστημα ὅσον συγχωροῦσι τὰ ὅρια μας. Ἀλλὰ τὸ ἀξιολογώτερον ἦδη ἐκάμαμεν, σημειώσαντες γενικῶς τὸν ὁρθὸν τρόπον τοῦ θεωρεῖν ἐνστάσεις εἴτε κατὰ τῆς ἡμετέρας θρησκείας, εἴτε καθ' ὁποιοῦδήποτε ἄλλου πράγματος· δηλαδή, πρῶτον, ὅτι δὲν ἀρμόζει ν' ἀρχίζῃ τις ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν εἰς διήγημά τι ἢ σύστημα ἐναντιώσεων, πρὶν γνωρίσῃ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ

ἀπόδειξιν· καὶ δεύτερον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρῇ τις ἑαυτὸν ὑπόχρεον ν' ἀπαρνηθῇ τὴν πίστιν του, ἂν δὲν δύναται ν' ἀποκριθῇ εἰς πᾶσαν ἐνστάσιν, καὶ νὰ διαλύσῃ πᾶσαν ἐνδεχομένην δυσκολίαν· ἀλλὰ νὰ ἐνθυμῇσαι ὅτι πολλὰ, καθ' ὧν ὑπάρχουν ἐνστάσεις δυνατὰ εἰς τὰς ὁποίας ποτὲ δὲν ἐδόθη ἢ καὶ αὐτὸ ἀπόκρισις, πιστεύονται, καὶ πρέπει νὰ πιστεύονται, ὁπότεν εὐρίσκονται δυνατώτεροι ἐνστάσεις ἐκ τοῦ ἐναντίου μέρους.

Η ΑΚΡΗ, Η ΠΤΟΛΕΜΑΙΣ.

Η ΑΚΡΗ, ἢ, ὡς κοινότερον λέγεται, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Ἀκρῆς, εἶναι πόλις τῆς Συρίας παραθαλάσσιος (εἰς Βόρειον πλάτος 32° 54', Ἀνατολικὸν μῆκος 35° 4',) κειμένη ἐπὶ τινος ἀκρωτηρίου, τὸ ὁποῖον, μετὰ τοῦ πρὸς νότον Καρμηλίου ὄρους, σχηματίζει κυκλοειδῆ κόλπον. Τὸ ἀρχαιότερον τοῦ τόπου ὄνομα ἦτον Ἀκχω, ἢ Ἀκω, καὶ Ἀκη· ἐπὶ δὲ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς εἰς τὴν Συρίαν μετωνομάσθη Πτολεμαῖς· ἀλλὰ πάλιν ἔλαβε τὸνομα Ἀκω, ἀφοῦ ἐπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Σαρακηνῶν. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Σταυροφόρων πολλὰς γίνεται μνεῖα τῆς Ἀκρῆς, ἀλωθείσης τὸ 1191 ὑπὸ τοῦ τῆς Γαλλίας Φιλίππου Αὐγούστου καὶ τοῦ τῆς Ἀγγλίας Ῥικάρδου Α'. Διὰ τινος καιρὸν ἐκράτουν αὐτὴν οἱ Ἰππῶται τῆς Μελίτης, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὁποίων περιτειχίσθη δυνατὰ, καὶ ἐπληρώθη ἀπὸ ἐκκλησίας. Περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, καθ' ὃν καιρὸν ὁ Thevenot τὴν ἐπεσκέψθη, εὐρίσκετο σχεδὸν εἰς ἐρείπια ἡ πόλις αὕτη· ἀλλὰ μεγάλως ἐβεβλῆθη ἐκτοτε, καὶ περιέχει τὴν σήμερον κατὰ τινὰς μὲν 15,000, κατ' ἄλλους δὲ 20,000 κατοίκων. Τὴν ἀνόρθωσιν ταύτην χρεωστεῖ εἰς τὸν Σεΐχην Δαχέρ, ὅστις, περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ὀγδῆς ἑκατονταετηρίδος, ἐδυνάμωσε τὴν πόλιν, καὶ ἀνέστησε τὸ ἐμπόριόν της. Ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ, Ἰεζάρ Πασσᾶς, ὠχύρωσεν αὐτὴν πολὺ μᾶλλον, καὶ ἔκτισε νέον τζαμίον, κοσμήσας αὐτὸ μὲ κίονας, ἀνήκοντας ποτὲ εἰς τὰς ἀρχαίας Ἑλληνικὰς οἰκοδομὰς τῶν περὶ πόλεων. Αἱ ὁδοὶ τῆς Ἀκρῆς εἶναι στεναί, οἱ δὲ οἶκοι λιθόκτιστοι. Διμένα ἔχει μικρὸν καὶ ἀβαθὲς, ἀλλὰ μ' ὅλον τοῦτο ἓνα ἐκ τῶν καλητέρων εἰς τὴν παραλίαν ἐκείνην.

Τὴν Ἀκρην κατέστησε μάλιστα περίφημον εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ κατ' αὐτῆς ἐκστρατεία τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου. Τὸν Φεβρουάριον 1799, ἐκ τῆς Αἰγύπτου κινήσας ὁ μεγαλεπήβολος οὗτος στρατηγός, διέβη τὴν ἔρημον μὲ 10,000 ἀνδρῶν, καὶ ἀφοῦ ἤλωσε τὴν Ἑλ Ἀρίς, Γάζαν, καὶ Ἰάφφαν, ὅπου γενναίως ἀντεστάθησαν χιλιάδες τινὲς Τούρκων, ἐφθασεν, ἐπὶ τ' ἄλλους, ἐμπροσθεν τῆς Ἀκρῆς, Μαρτίου 17ην. Ὁ Ἰεζάρ Πασσᾶς, σκληρὸς μὲν πλὴν ἀνδρείοτατος γέρον, εἶχε προετοιμασθῇ εἰς πολιορκίαν. Ὁ Ἀγγλὸς Ἱππότης Σίδνιος Σμιθ (Sir Sidney Smith), μὲ τὰ Ἀγγλικά δίκροτα τὴν Τ γριν καὶ τὸν Θησία, ἀφοῦ ἐβόηθησε νὰ ἐπισκευασθῶσι τὰ παλαιὰ τοῦ τόπου ὀχυρὰ